

CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

NAUCZYCIELSKA EDUKACJA

BIULETYN CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

2014 - NR 1/83

Koszalin znów jest pod śniegiem (fot. [www.I love K](http://www.IloveK.pl))

Sukces szkolny dziecka w znacznym stopniu zależy od poziomu kompetencji nauczyciela. Składa się na nie wiele umiejętności, które uwarunkowane są podejściem nauczyciela do ucznia, jego zdolnością odczuwania empatii i poziomem motywacji do twórczej pracy.

(Justyna Wrzochul-Stawinoga, 2013)

1. WRZOCHUL-STAWINOJA J, *Kompetencje nauczyciela a sukces szkolny ucznia*. „Życie Szkoły” 2013 nr 10, s. 4-7.

Koszalin: styczeń 2014

SPIS TREŚCI

„Nauczycielskiej Edukacji” 2014 nr 1/83

ISSN – 1642-34-53

W NUMERZE

SPIS TREŚCI

- Świąteczne i noworoczne życzenia	3
- O znaczeniu nowych metod nauczania i problemach szkoły XXI wieku. Rozmowa z Sabiną FURGOŁ - konsultantem Regionalnego Ośrodka Metodyczno-Edukacyjnego ROM-E „Metis” w Katowicach (...)	4
- Ważny problem wychowawczy: Małgorzata ŁOSKOT, <i>Jak być dobrym człowiekiem?</i> (...)	8
- Ciekawe artykuły: O sześciolatkach w szkole i innej szkole (...)	8
- Anna WALKOWIAK, Zenon DECYK, Wizyta robocza na Cyprze	9
- Anna KIEŁB, O maturze 2015 - Konferencja w CEN	10
- Ważna informacja o sprawdzianie i maturze 2015	10
- Zmiana dyrektora CKE w Warszawie	10
- Konferencja Online Educa - <i>Uczenie się dodaje impetu</i>	11
- Red., <i>O samoocenie kontroli zarządczej</i>	13
- Jolanta CZECHOWSKA, <i>Jak zaciekać uczniów kulturą?</i>	14
- Ciekawy wywiad: Sławomir IWASIÓW (oprac.), <i>„Książka była, jest i będzie”</i>	14
- Bogdan URBANEK, <i>Twórczy nauczyciele w ofensywie</i>	15
- Julian Piotr SAWIŃSKI, <i>Czy można odwrócić doskonalenie nauczycieli?</i>	17
- Maja GŁUŚNIEWSKA, <i>O konkursie „Talent do niemarnowania”</i>	19
- Jolanta GRĘBOWSKA, <i>Jubileuszowe obchody „Sprzątania Świata - Polska 2013” w SP nr 4 (...)</i>	20
- Marzena MLECZKO, <i>Projekt edukacyjny „Drzewa” w Przedszkolu Miejskim nr 10 w Kołobrzegu</i>	23
- Dorota KLINKOWSKA, <i>Walentynki alternatywne, czyli „Kaziuki Wileńskie”</i>	25
- Barbara KOTOWICZ, <i>O dożynkach i wykopkach w Przedszkolu nr 13</i>	27
- Ciekawa książka: Anna BRODOWSKA i in., <i>Doskonalimy warsztat pisarski w gimnazjum. Scenariusze...</i>	31
- Lidia NOWOSAD, <i>„O jedną łzę mniej” - tomik poezji</i>	32
- Konkurs dla nauczycieli: <i>Jak inspirować uczniów do nauki i nauczycieli do innowacji?</i>	33

„Nauczycielska Edukacja” - Biuletyn Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Wydawca: Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie, ul. Ruszczyca 16,
fax. 34-767-15, tel. 34-767-10; **Redakcja - 34-767-26.** Internet: www.cen.edu.pl Poczta e-mail: jps51@tlen.pl
Redakcja: Julian Piotr Sawiński (redaktor naczelny), Adam Paczkowski - zdjęcia, skład komputerowy - JPS
Współpraca: nauczyciele konsultanci i doradcy metodyczni CEN

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów oraz zmiany ich tytułów.

--> ŚWIĄTECZNE I NOWOROCZNE ŻYCZENIA

ŻYCZENIA Z OKAZJI ŚWIĄT BOŻEGO NARODZENIA I NOWEGO ROKU - 2014

Z okazji świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku - wszystkim nauczycielom, wychowawcom, dyrektorom szkół i placówek oświatowych oraz pracownikom i przyjaciółom edukacji, składamy najlepsze życzenia radosnych i miłych świąt oraz dużo zdrowia, szczęścia, dobrego samopoczucia na co dzień, pomyślności i zadowolenia w całym nowym 2014 roku.

Nadchodzi Mikołaj (fot. Rysunek Ryszarda Dąbrowskiego z Koszalina)

**Dyrekcja Centrum Edukacji Nauczycieli
i Redakcja „Nauczycielskiej Edukacji”**

--> WYWIAD „NAUCZYCIELSKIEJ EDUKACJI”

O znaczeniu nowych metod nauczania i problemach szkoły XXI wieku.

Rozmowa z Sabiną FURGOŁ - konsultantem Regionalnego Ośrodka Metodyczno-Edukacyjnego - ROM-E „Metis” w Katowicach i b. wykładowcą Kolegium Nauczycielskiego w Bielsku Białej

1. Pani Sabino - witam i bardzo dziękuję, że znalazła Pani chwilę czasu dla czytelników „Nauczycielskiej Edukacji”. Zainteresowała Panią e-edukacja. Czy faktycznie jest ona przyszłością szkoły?

Z wykształcenia jestem polonistą, zatem zawsze dziwi moje zainteresowanie ICT oraz e-edukacją. Właściwie to zainteresowanie wyniknęło naturalnie ok. 8 lat temu, kiedy zaczęły do Polski docierać nowinki z zachodniej Europy na temat wykorzystywania ICT w edukacji. Jak to zwykle bywa życiem często rządzą zbiegi okoliczności. Moja przygoda z ICT rozpoczęła się od dość przypadkowego wyjazdu na międzynarodową konferencję do Lizbony poświęconą wykorzystaniu e-learningu w edukacji. Tematyka konferencji dotyczyła różnych obszarów: potencjału tkwiącego w ICT dla edukacji, możliwości i ograniczeń technicznych różnych narzędzi, w tym platform elearningowych, zaangażowania różnych instytucji w budowaniu świadomości na rzecz wdrażania ICT.

Sabina Furgoł (fot. Arch. S.F.)

Udział w tej konferencji otworzył oczy na wielość i złożoność problemów, ale i możliwości, które otwiera zdalna edukacja (wtedy jeszcze nikt nie mówił o mobilnych technologiach czy narzędziach).

2. Czyli zainteresowanie się nauczyciela e-edukacją - to po prostu otwartość na innowacje?

Tak, zainteresowanie e-edukacją to po części moja otwartość na nowości, poszukiwanie możliwości dla własnego osobistego rozwoju, ale również wyniknęło z myślenia o pracy zawodowej i w konsekwencji myślenie o ofercie szkoleniowej dla nauczycieli. A potem to już była długa droga eksperymentowania, testowania i wdrażania ICT zakończona sukcesami i porażkami, poszukiwania najefektywniejszych rozwiązań. Właściwie należałoby wyjść od zdefiniowania pojęcia e-edukacja. Dla mnie to jakakolwiek forma edukacji, która jest wspierana elektronicznie np. za pomocą Internetu czy platform elearningowych, blogów lub z wykorzystaniem różnorodnych cyfrowych narzędzi np. programów. W ten sposób definiując e-edukację, myślę, że należy rozpatrywać ją w 2 wymiarach: wykorzystania w życiu osobistym i wykorzystania w sytuacjach formalnych np. w edukacji.

--> WYWIAD „NAUCZYCIELSKIEJ EDUKACJI”

O znaczeniu nowych metod nauczania i problemach szkoły XXI wieku.

Rozmowa z Sabiną FURGOŁ - konsultantem Regionalnego Ośrodka Metodyczno-Edukacyjnego - ROM-E „Metis” w Katowicach i b. wykładowcą (...) - cd.

3. Czy więc szkoła powinna przygotować uczniów do korzystania z nowoczesnych technologii?

Moim zdaniem szkoła powinna przygotowywać uczniów do posługiwania się ICT w życiu osobistym i zawodowym, zresztą zobowiązuje do tego obecnie obowiązująca podstawa programowa kształcenia ogólnego i w tym sensie jest przyszłością edukacji. Natomiast, mimo różnych prognoz zastąpienia edukacji naocznej edukacją zdalną, nie wyobrażam sobie, że e-edukacja jako zdalna edukacja jest przyszłością szkoły. Nie mieszkamy w kraju, w którym odległości stanowią istotny problem w dostępie do edukacji, dlatego nie sięgamy po rozwiązania edukacji zdalnej. Natomiast w społeczeństwie postindustrialnym, w którym coraz mniej jest rodzin żyjących w środowisku wielopokoleniowym, w którym opiekę na dziećmi pełnią dziadkowie, rodzice oczekują, by szkoła wypełniła funkcję opiekuńczą. Tej funkcji nie można zaspokoić oferując rodzicom zdalną edukację.

Natomiast przyszłością szkoły jest **wykorzystywanie e-edukacji do wspomagania procesu uczenia się** np. w formie zamieszczanych informacji i materiałów dla uczniów. Świetny pomysł jednego z miast, by chore dzieci brały udział w lekcji, wykorzystując system telekonferencji. Wszelkiego rodzaju rozwiązania ułatwiające uczenie się i sprzyjające jego efektywności wykorzystujące szeroko rozumianą „elektroniczność” są przyszłością szkoły.

4. Mówi się ostatnio dużo o wielkości mobilnych urządzeń i mobilnej edukacji. Są faktycznie wielkie?

Powiem tak, nie wiem czy są „wielkie” mobilne urządzenia czy technologie, ale dają dużo, dużo nowych i innych możliwości osobom z nich korzystającym. Są to często **możliwości ułatwiające życie** np. mogą zrezygnować z biletu PKP przed odjazdem pociągu, przeczytać książkę czy obejrzeć film w łóżku, na plaży, w samolocie. Są to także programy ułatwiające naukę słówek w autobusie, czy też pozwalają słuchać muzykę czy audiobooka. Tych możliwości wszystkich nie sposób wyliczyć. Ważne byłoby mieli świadomość możliwości, które daje nam mobilna technologia i byśmy nie bali się z niej korzystać.

5. Jest Pani wykładowcą Kolegium Nauczycielskiego, ma Pani wpływ na kompetencje przyszłych studentów. Co wśród nich jest najważniejsze dla nauczyciela?

Mam sporo doświadczenia w pracy ze studentami, chociaż już obecnie nie pracuję w KN. Myślę, że tą najważniejszą kompetencją jest **empatia i myślenie**. To co chyba jest bolączką młodego pokolenia nauczycieli to **brak umiejętności samodzielnego, krytycznego myślenia, poszukiwania rozwiązań dla napotykaných problemów**. Studenci niestety skazani są biernością i wyuczoną bezradnością. Trudno ich zarazić kreatywnością, rezygnacji ze schematycznego myślenia. Oczywiście jest to uogólnienie, ale niestety jest to obraz studenta kierunków pedagogicznych. Dlatego w pracy ze studentami odeszłam od podających metod pracy na rzecz metod aktywizujących. Po pokonaniu oporu i bierności, większość świetnie się bawiła konstruując WebQuesty dla uczniów.

--> WYWIAD „NAUCZYCIELSKIEJ EDUKACJI”

O znaczeniu nowych metod nauczania i problemach szkoły XXI wieku.

Rozmowa z Sabiną FURGOŁ - konsultantem Regionalnego Ośrodka Metodyczno-Edukacyjnego - ROM-E „Metis” w Katowicach i b. wykładowcą Kolegium... - cd.

6. Jest Pani współautorką e-poradnika dla nauczyciela pt. „Metoda WebQuest”. Cóż to za metoda i na czym polega jej nowość?

Metoda WebQuest jest metoda nową i nie nową. W istocie WebQuest jest kontynuacją założeń metody projektu, czyli często pracy grupowej polegającej na rozwiązywaniu problemów. Twórcą metody projektu jest Amerykanin Berni Dodge, który zauważył niewykorzystany potencjał Internetu i jego zasobów. I wymyślił metodę WebQuest, wzbogacając metodę o możliwości, które przynosi Sieć, a dzisiaj szerzej „elektroniczność” czy multimedialność. Czyli metoda WebQuest również będzie formą pracy grupowej lub indywidualnej polegającej na rozwiązaniu problemu, w trakcie pracy uczniowie muszą skorzystać m.in. ze źródeł internetowych.

Szczegółowa instrukcja dla uczniów powinna być dostępna dla nich w Internecie, a efekt pracy końcowej zaprezentowany w formie elektronicznej. Metoda WebQuest różni się od metody projektu silnie ustrukturyzowaną instrukcją dla ucznia, która obejmuje: temat, wprowadzenie, zadania, źródła, ewaluacja. Przykłady WebQuestów można znaleźć już w Sieci.

7. Jak Pani zachęca, motywuje, swoich studentów i nauczycieli do uczenia się oraz doskonalenia się? Czy sekret motywacji leży w wykorzystywaniu walorów mobilnej edukacji?

Staram się zachęcać i motywować do uczenia się osoby, z którymi mam zajęcia, ale nie odwołuję się do mobilnej edukacji. Często mobilne narzędzia są mentalną przeszkodą w uczeniu się, ponieważ nie wszyscy swobodnie posługują się nimi i nie zależy to od wieku uczestników szkoleń, zajęć czy spotkań. Dużym zaskoczeniem dla mnie był fakt, że studenci nie są tacy biegli w nowych czy mobilnych technologiach jak głosi obiegowa opinia o młodych ludziach. Motywować do uczenia się próbuję zachęcając ludzi do myślenia, do zastanawiania się nad rozwiązaniem jakiegoś problemu, a mobilne narzędzia są i zawsze pozostaną narzędziami. Jedni wolą kartkę papieru i długopis, inni tablet czy stary monitor. **Ważny jest proces uczenia się**, nie narzędzie za pomocą którego się uczymy, wybieramy te narzędzia, które w danym czasie, w danej chwili są najbardziej ergonomiczne czy dostępne.

Natomiast dla zwiększenia motywacji do uczenia się takie narzędzia podsuwam uczniom w szkołach. Na niższych etapach edukacyjnych narzędzia mobilne są rzeczywiście narzędziem motywacyjnym. Jest to po części chwyt marketingowy, ponieważ znowu nie chodzi o narzędzia, a o to, czego i jak się uczymy.

--> WYWIAD „NAUCZYCIELSKIEJ EDUKACJI”

O znaczeniu nowych metod nauczania i problemach szkoły XXI wieku.

Rozmowa z Sabiną FURGOŁ - konsultantem Regionalnego Ośrodka Metodyczno-Edukacyjnego - ROM-E „Metis” w Katowicach i b. wykładowcą Kolegium... - cd.

8. Czy faktycznie - Pani zdaniem - motywowanie uczniów do uczenia się jest pierwszym kluczowym zadaniem nauczyciela?

Myślę, że tak. W społeczeństwie informacyjnym, w gospodarce opartej na wiedzy istotą wartością jest nie to, ile umiem w danym momencie, ale ile zdołam się nauczyć. Dlatego tak ważna jest umiejętność uczenia się, natomiast żeby się uczyć człowiek musi mieć do tego motywację. Chociaż neurobiolodzy dowodzą, że w człowieku drzemie naturalna chęć uczenia się, a zadaniem nauczyciela jest tą chęć **wzmacniać**, nie zaś tłumić czy hamować. Polska szkoła ma z tym problem. Na początku spotkania dziecka z systemem edukacji jest ono chętne do uczenia się, im wyżej w hierarchii, tym chęć do uczenia się maleje. Dlatego motywowanie uczniów do uczenia się jest pierwszym kluczowym zadaniem nauczyciela.

9. Pani Sabino - co jest dziś największym wyzwaniem szkolnej edukacji w pracy z dziećmi i młodzieżą?

Dla mnie najważniejszym wyzwaniem szkolnej edukacji w pracy z dziećmi i młodzieżą jest pokonanie uczniowskiej wyuczonej bezradności, wzbudzenie ciekawości uczenia się, uświadomienia, że **uczenie się może być przyjemne, może przynosić radość i satysfakcję.**

10. W CEN jestem konsultantem, zajmuję się informacją pedagogiczną i upowszechnianiem innowacji edukacyjnych oraz redagowaniem „Nauczycielskiej Edukacji” – stąd pytanie o innowacyjność i nowoczesność edukacji. Przecież technologie TIK nie wyczerpują problemu. Czym one są dla Pani?

Dla mnie innowacyjność i nowoczesność edukacji to było ciągle poszukiwanie nowych, ciekawych rozwiązań metodycznych, które angażowałyby uczniów w proces uczenia się. Im dłużej szkołę, uczę, czytam, sięgam do różnych źródeł to odkrywam, że **pojęcie innowacyjności jest złudne, ponieważ okazuje się, że już wcześniej ktoś odkrył pewne zjawiska, zależności metody, a my właściwie zmieniamy tylko narzędzia.** Natomiast silnie zmieniają się cele edukacji wraz ze zmianami dziejącymi się w otaczającym świecie. Nowoczesność edukacji to nowoczesność na poziomie wykorzystywanych narzędzi i stawianych przed nią celów.

Bardzo dziękuję i serdecznie pozdrawiam - dr Julian Piotr Sawiński, redaktor naczelny „NE”

Ważny problem wychowawczy:

Małgorzata ŁOSKOT, *Jak być dobrym człowiekiem?*

„Głos Pedagogiczny” 2013 nr 34

„Wszyscy mamy skłonność do oceniania siebie, a szczególnie innych, w kategoriach dobra i zła. Mówimy: Kowalska – dobra matka, Nowak – zły sąsiad, Piotrek – niegrzeczne dziecko, a Kaśka – taka miła dziewczyna. Nasi uczniowie też to robią, często ocenając kogoś bezkrytycznie, nie zagłębiając się w rozważania, co znaczy być dobrym lub złym dzieckiem, rodzicem, nauczycielem, kolegą, najzwyczajniej: dobrym lub złym człowiekiem. Ponieważ jednym z zadań szkoły **jest motywowanie uczniów do doskonalenia siebie**, rozwijania w nich poczucia własnej wartości i odważnego dążenia do pełnej miary człowieczeństwa, konieczne jest podejmowanie z uczniami tej właśnie tematyki, tym bardziej, że świat współczesny jest tak skomplikowany, iż człowiekowi – szczególnie młodemu – trudno się w nim odnaleźć. Jest mnóstwo dowodów na to, że **uczniowie poszukują wzorów**, odpowiedzi na wiele pytań, które byłyby dla nich punktem odniesienia, ale tak naprawdę domagają się od dorosłych – rodziców i nauczycieli – przykładu życia” (1).

1. ŁOSKOT M., *Jak być dobrym człowiekiem?*, „Głos Pedagogiczny” 2013 nr 34.

Ciekawe artykuły:

O sześciolatkach w szkole i innej szkole

„Psychologia w Szkole” 2013 nr 4

Na 202 państwa świata w 134 dzieci idą do szkoły w wieku 6. lat, a w UE na 27 krajów w 19. Pewnie więc, od pójścia sześciolatków do szkoły nie ma odwrotu. Potwierdzają to choćby wypowiedzi premiera Donalda Tuska czy determinacja b. minister Krystyny Szumilas. Dlatego „PwS” chce wesprzeć wszystkich, którzy od przyszłego roku szkolnego będą mieli do czynienia z najmłodszymi uczniami.

Redakcja „Psychologii w Szkole”, jak i szereg innych mediów, podejmuje problem sześciolatków w szkole. W tym celu wykorzystać „Kurs on-line” – już od pierwszego września. Kurs nazwano „Sześciolatek w szkole”, któremu towarzyszyć będzie cykl artykułów publikowanych w „Psychologii w Szkole”. Autorką tekstów oraz bloków kursu będzie Aleksandra Ratajczyk z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, zaś opiekę merytoryczną będzie sprawować profesor Anna Brzezińska, należąca do grona największych autorytetów naukowych w dziedzinie psychologii wychowawczej i rozwojowej.

Na kurs i cykl artykułów złożą się po pięć części – tyle bowiem numerów „Psychologii w Szkole” ukaże się w trakcie roku szkolnego 2013/2014.

Redakcja nie zamierza popierać ani jego zwolenników, ani jego przeciwników. Interesuje ją tylko to, aby choć trochę ułatwić i dorosłym, i dzieciom wejście w nową rzeczywistość szkolną. A psychologia nadaje się do tego, jak mało która dziedzina wiedzy (1). **Materiały warto poznać i wykorzystać!** (JPS)

PwS - okładka nr 4/2013 (fot. www.psychologiawszkole.pl)

1. ŻAK P., *Na dobry początek*. „Psychologia w Szkole” 2013 nr 4, s. 2.

Wizyta robocza na Cyprze

W dniach 2 - 7 grudnia 2013 roku odbyła się pierwsza wizyta robocza na Cyprze w ramach programu LLP GRUNDTVIG. Realizowany projekt dotyczy "Znaczenia nowoczesnych technologii w motywowaniu dorosłych z terenów defaworyzowanych do uczenia się". Grupę partnerską tworzą przedstawiciele Litwy, Francji, Szwecji, Polski, Turcji i Cypru. Wizyta robocza organizowana była przez Europejski Uniwersytet w Nikozji. W wyjeździe do Nikozji uczestniczyli: Anna Walkowiak - koordynator lokalny, Katarzyna Sobańska i Zenon Decyk.

Uczestnicy spotkania na Cyprze (fot. Arch. CEN)

Na tym spotkaniu ustalony został szczegółowy harmonogram działań na czas realizacji projektu, tj. na lata 2013 – 2015. Będą organizowane warsztaty i konferencje rozwijające kompetencje i wiedzę uczestników projektu w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w pracy dydaktycznej współczesnego nauczyciela. Zdobyte umiejętności w każdym z krajów partnerskich będą upowszechniane wśród zainteresowanych nauczycieli.

Będziemy adoptować możliwości TIK na użytek współczesnej dydaktyki, np. wykorzystanie bloga, facebooka, blended learningu, gier dydaktycznych i różnych programów prezentacyjnych oraz aplikacji internetowych w pracy z uczniami i słuchaczami.

Czas spędzony na Cyprze był bardzo pracowity – wszystkie założone cele zostały osiągnięte pomimo wyśmienitej pogody (w dzień temperatura dochodziła do +25°C). Zgodnie z ustalonym kalendarzem działań będziemy gospodarzami spotkania partnerskiego w czerwcu 2014 roku.

Opracowanie: Anna Walkowiak, Zenon Decyk

--> KONFERENCJE C E N W KOSZALINIE

O maturze 2015 - konferencja w CEN

Konferencja odbyła się **6 grudnia** 2013 r. w Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie. Prowadziła ją Pani dr **Beata Kapela-Bagińska** - pracownik naukowy Uniwersytetu Gdańskiego, członek Zespołu Ekspertów ds. matury z języka polskiego 2015 r. **W programie były 2 punkty:**

- 1) Modyfikacje egzaminu maturalnego od roku 2015. Rodzaje i funkcje tekstu w zadaniach maturalnych - wykład połączony z prezentacją zmian na egzaminie maturalnym od 2015 r. oraz przykłady zadań i kryteriów oceniania w odniesieniu do zapisów podstawy programowej;
- 2) Odpowiedzi na pytania nauczycieli zgłoszone przez dyrektorów szkół do OKE;

Na konferencję zaproszono jednego nauczyciela języka polskiego z każdej szkoły ponadgimnazjalnej z powiatów: białogardzkiego, kołobrzeskiego, koszalińskiego, sławieńskiego, szczecineckiego, świdwińskiego, drawskiego i Koszalina. Organizatorem była Anna Kielb. Uwagi i pytania można przysyłać na adres: **annakielb@cen.edu.pl**.

Jednocześnie informujemy, że w styczniu 2014 r. w CEN odbędą się **warsztaty dla wszystkich chętnych** nauczycieli na temat egzaminu maturalnego w 2015 r. z języka polskiego, na które już serdecznie zapraszamy. Szczegółowe informacje zostaną podane na naszej stronie. (Anna Kielb)

Ważna informacja o sprawdzianie i maturze 2015

Informujemy, że na stronie **Centralnej Komisji Egzaminacyjnej** we wrześniu zostały zamieszczone:

[**INFORMATOR o SPRAWDZIANIE OD ROKU 2014/ 2015.**](#)

[**INFORMATORY o EGZAMINIE MATURALNYM OD ROKU 2014/ 2015**](#)

Każdy nauczyciel powinien zapoznać się z tymi publikacjami, ponieważ w 2015 roku zostaną wprowadzone zmiany organizacyjne w SPRAWDZIANIE i na MATURZE.

Zmiany dotyczą także form zadań, kryteriów oceny zadań oraz nowego maturalnego egzaminu ustnego z języka polskiego. W publikacjach są zamieszczone informacje organizacyjne oraz przykładowe zadania, kryteria oceny i realizacje uczniowskie wraz z oceną punktową.

Zdecydowanie jest to lektura obowiązkowa dla każdego nauczyciela w szkole podstawowej i ponadgimnazjalnej (przygotowującej do matury). (AK)

Zmiana dyrektora CKE w Warszawie

Artur Gałęski, dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, b. zachodniopomorski kurator oświaty, stracił stanowisko. To pierwsza decyzja personalna nowej szefowej MEN Joanny Kluzik-Rostkowskiej. Pełniącym obowiązki dyrektora CKE został **dr Marcin Smolik**, dotychczasowy kierownik Wydziału Sprawdzianu i Egzaminów z Zakresu Kształcenia Ogólnego CKE. Jest absolwentem i pracownikiem naukowym Instytutu Anglistyki UMCS w Lublinie. Jest autorem podręczników i materiałów dydaktycznych do nauczania języka angielskiego oraz rzeczoznawcą MEN ds. podręczników w tej dziedzinie. Realizował projekty CKE - EFS: „Egzamin gimnazjalny z języka obcego”, „Budowa banków zadań” i „Pilotaż nowych egzaminów maturalnych” (1 - Red.).

1. PS, Dyrektor CKE odwołany! „GN” 2013 nr 50, s. 1.

--> *KONFERENCJE MIĘDZYNARODOWE*

KONFERENCJA ONLINE EDUCA - Uczenie się dodaje impetu

Konferencja Online Educa odbyła się w Berlinie po raz dziewiętnasty. Jest to jedna z największych konferencji o zasięgu globalnym związana z wykorzystaniem technologii TIK w uczeniu się. Uczestniczyło w niej około 2000 osób z 91 krajów. O konferencji napisał jej uczestnik Marek Konieczniak (2013) -pełnomocnik zarządu ds. innowacyjności firmy VULCAN. Warto przeczytać.

Sala konferencji Online Educa (fot. www.edunews.pl)

Konferencja tegoroczna miała wiodący temat "Learning Moves", czyli w wolnym tłumaczeniu: uczenie się dodaje impetu, porusza, zmienia, nadaje kierunek. Uzupełniającymi wątkami, wokół których toczyły się dyskusje były:

- kreatywność i zaangażowanie,
- globalne uczenie się,
- współczesne problemy: inteligentne rozwiązania,
- przededefiniowywanie formalnego uczenia się,
- analizy danych edukacyjnych,
- praca i uczenie się wszcz i wokół (work and „life-wide" learning).

Konferencja była ciekawym spotkaniem - napisał Marek Konieczniak (2013). Przede wszystkim uderzył go wyczuwalny **klimat autentycznych dyskusji** i potrzeby dzielenia się z innymi swoimi przemyśleniami. Kluczową sprawą byli ludzie i ich relacje. Odbyło się wiele kularowych rozmów, wykładów, warsztatów i sesji plenarnych.

Konkretnymi pytaniami są: Czym jest nasze uczenie się? Jak to robić najlepiej? Jak się zmienia i w którym kierunku? W jaki sposób wykorzystywać technologię, e-learning, blended learning? To MOOC or not to MOOC? Czy Massive Online Open Courses, czy Content? Czy MOOCs przetrwają, czy to przemijająca moda? Czy i jak mierzyć skuteczność edukacji, uczenia się? Czy BIG DATA są bardziej zagrożeniem, czy błogosławieństwem, puszką Pandory czy złotym Graalem? Czy analizy danych edukacyjnych wspierają, czy mają nauczycieli? Czy cyfrowa pedagogika to nadużycie terminu, czy potrzeba chwili? Czy przyszłość uczenia się leży w świecie cyfrowym, czy w świecie idei i myśli? A co z naszą tożsamością - cyfrowa, analogowa, jaka? (Konieczniak 2013).

--> KONFERENCJE MIĘDZYNARODOWE

KONFERENCJA ONLINE EDUCA - Uczenie się dodaje impetu - cd.

Zużyte i wyprane ze znaczenia terminy cyfrowych imigrantów i tubylców proponowano zastąpić terminami „zwiedzających” (visitors) i „mieszkańców” (residents). Dla tych pierwszych Internet to użyteczne miejsce, do którego przychodzą, by skorzystać z czegoś i wrócić do domu. To jak szopa na narzędzia w ogrodzie, biorę, co mi potrzeba i wracam do siebie. Dla tych drugich Internet to miejsce, jak budynek, park, miasto. Wchodzę i przebywam, zżywam się i szukam znaczeń siebie i otaczającego świata (2)

Debata na temat przyszłości MOOC, jaka odbyła się na koniec pierwszego dnia, obfitowała w wiele komicznych i dramatycznych zwrotów akcji. Paneliści wznosili się na wyżyny elokwencji argumentowania, za i przeciw MOOCom. Dwóch atakujących i dwóch ofensywnie broniących wytaczało działa, chcąc zdyskredytować idee lub adwersarza. Kwestionowano wartość kursów online, bo nie ma informacji zwrotnej od żywego, ucieleśnionego człowieka. Zaprzeczano temu mówiąc o łzach smutku na zakończenie kursu i spotkaniach w realu. Oskarżano uniwersytety o flirtowanie z Silicon Valley i że dały się uwieść, a riposta była dostarczana na kolanach ze złożonymi rękami, gdzie Pierre Dillenbourg, jeden z panelistów, demonstrował, jak złudna wiara w nienaruszalność uniwersyteckiego modelu uczenia onsite rozpięchnie się jak ułuda wiary w św. Mikołaja, do którego modlił się jako dziecko.

Neuronauka, psychologia edukacyjna, technologia - trzy obszary, jakie zdaniem Pearsona, powinniśmy uwzględniać projektując szkoły i uczenie się przyszłości. School of thought. Coraz więcej wiemy o mózgu. Coraz częściej i głębiej zastanawiamy się nad mechanizmami motywacji, psychologii uczenia się. Coraz bardziej wyrafinowana staje się technologia. Tylko łącząc te trzy aspekty możemy mieć nadzieję, na dostarczanie doświadczenia, które będzie zmieniało człowieka. Filmy trochę futurystyczne, ale warte obejrzenia.

Kolejnym tematem była „odwrócona klasa, **odwrócona edukacja**” - dyskusje i dzielenie się, jak to się robi u nas. Akademia Khana jest inspiracją lub jest wprost wykorzystywana na niektórych uniwersytetach. Jednym z istotnych wątków, jaki przy tej okazji był poruszany to sens, jaki nauka powinna mieć dla uczniów. Nie technologia, nie Internet, nie komputery, ale sens, jaki może być doświadczany w relacjach. Tylko pełne znaczenia relacje między ludźmi mają potencjał zmienić uczenie i szkołę XXI wieku. Dlatego też **komputery nie zastąpią nauczyciela**, ale zaraz potem przychodziła refleksja, że nauczyciel z komputerem na pewno zastąpi tego bez (2).

Konferencja na temat edukacji online **odbywała się onsite**. To pewien paradoks sytuacji - wskazał M. Konieczniak (2013). Napisał też, że „Najlepsze z wykładów, seminariów i warsztatów były te, gdzie prowadzący, swoją pasją, umiejętnością komunikacji, stylem przekazu, porywali słuchaczy, inspirowali. Stali przy tablicy przez 1,5 godziny tłumacząc między innymi, że mędrzec na scenie powinien ustąpić miejsca przewodnikowi. Byli w tym momencie dokładnie tym, przed czym przestrzegali. I bardzo dobrze, bo robili to świetnie, angażowali, poruszali, prowokowali. Technologia w rękach takich nauczycieli to dodatkowe świetne narzędzie. Technologia w rękach nauczycieli, którzy minęli się z powołaniem (a nauczycielem nie można być bez powołania!), to kolejne narzędzie... tortur zanudzania i demotywacji (2) - Oprac. JPS

1. KOŁDZIEJCZYK W., *Czy nowe modele dydaktyczne pomogą?* Edunews.pl - z 05.12.2013.

2. KONIECZNIAK M., *Uczenie się dodaje impetu*. Edunews.pl - z 10.12.2013.

3. SAWIŃSKI J. P., *Dlaczego pierwsze w szkole jest uczenie się?* "Edukacja - Internet - Dialog" [w: Publikacje] - z 17.11.2013.

--> SAMOOCENA KONTROLI ZARZĄDCZEJ

O samoocenie kontroli zarządczej

Co najmniej raz w roku dyrektor szkoły, jako kierownik jednostki sektora finansów publicznych, musi przeprowadzić samoocenę systemu kontroli zarządczej w placówce. Szczegółowe wytyczne w tym zakresie zostały opublikowane przez ministra finansów (1) Osobą odpowiedzialną jest: koordynator samooceny lub zespół wyznaczony przez dyrektora. Termin: co najmniej raz w roku.

Zgodnie z art. 69 ust. 4 ustawy o finansach publicznych minister finansów ma prawo ogłosić szczegółowe wytyczne w zakresie kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych. 16 lutego 2011 r. został ogłoszony komunikat nr 3 w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie samooceny kontroli zarządczej dla jednostek sektora finansów publicznych. Dotyczy on jedynie samooceny, należącej do piątej grupy standardów kontroli zarządczej, nie odnosi się zaś do pozostałych standardów kontroli.

Samooceny kontroli zarządczej dokonują pracownicy i kierownictwo placówki

Dyrektor wyznacza koordynatora samooceny lub zespół. Metodą (narzędziem) wybraną w wytycznych do przeprowadzenia samooceny są ankiety. Pamiętać przy tym należy, że termin przeprowadzenia samooceny wybiera dyrektor szkoły. On również wskazuje osobę (lub zespół) odpowiedzialną za koordynację samooceny – koordynatora samooceny. W szkole koordynatorem może zostać osoba zajmująca dowolne stanowisko, niekoniecznie kierownicze. Według wytycznych, jeśli w jednostce został wyznaczony koordynator do spraw kontroli zarządczej lub zarządzania ryzykiem, to ta sama osoba powinna koordynować także działania związane z przeprowadzeniem samooceny. Zadania te może wykonywać też audytor wewnętrzny.

Dyrektor ma obowiązek powiadomić pracowników o zamiarze przeprowadzenia samooceny oraz wyznaczeniu koordynatora (np. poprzez wydanie zarządzenia).

Należy określić zakres samooceny

Kolejnym etapem jest wyznaczenie zakresu samooceny – może ona objąć całą placówkę, wybrane obszary jej działalności lub niektóre zagadnienia kontroli zarządczej. Może np. dotyczyć wyłącznie zarządzania ryzykiem. Należy jednak zauważyć, że najpełniejsze dane o funkcjonowaniu jednostki oświatowej uzyska się jedynie z samooceny przeprowadzonej w pełnym zakresie, dotyczącej funkcjonowania wszystkich obszarów działalności placówki. Ma to również tę zaletę, że można w procesie samooceny wykorzystać bezpośrednio, bez żadnych modyfikacji, załączone do komunikatu przykładowe ankiety samooceny. Takie rozwiązanie, czyli objęcie samooceną całej jednostki, zalecają zresztą wytyczne. W efekcie rolą koordynatora jest rozesłanie ankiet do wszystkich pracowników, a następnie opracowanie wyników samooceny.

Wyniki samooceny muszą zostać opracowane w formie pisemnej

Przed przystąpieniem do analizy ankiet koordynator określa, w porozumieniu z dyrektorem, próg, którego przekroczenie będzie wskazywało na słabość kontroli zarządczej w danym obszarze, np. przynajmniej 50% negatywnych odpowiedzi spośród wszystkich otrzymanych na konkretne pytanie.

Wyniki samooceny należy opracować w formie pisemnej. Raport powinien zawierać przynajmniej:

1/ cel przeprowadzanej samooceny, 2/ zakres samooceny oraz 3/ wyniki samooceny. Uzyskanie określonej liczby odpowiedzi negatywnych oznacza z kolei konieczność przedsięwzięcia przez dyrektora kroków mających na celu poprawę odpowiedniej procedury.

Podstawa prawna:

- Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 885);
- Komunikat nr 3 Ministra Finansów w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie samooceny kontroli zarządczej dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz.Urz. MF 2011 nr 2, poz. 11). Dokumenty potrzebne do przeprowadzenia samooceny, a także opisane krok po kroku zadania dyrektora szkoły znajdziesz w kalendarzu na Dyrektorium.pl.

Jak zaciekać uczniów kulturą?

Oto krótką refleksję dotyczącą odpowiedzi na pytanie: Jak zaciekać (zainteresować) uczniów swoim przedmiotem nauczania?

Jako nauczyciel wiedzy o kulturze, sugeruję uczniom (w ramach realizacji tematu – małe ojczyzny, kultura lokalna), że mieszkamy na terenach, które charakteryzuje mozaika kulturowa. Mieszkamy bowiem na tzw. terenach odzyskanych. Żyjemy wśród nas potomkowie autochtonów, kresowian, Polaków napływowych z różnych części Polski, Cyganie, Żydzi, Ukraińcy, Niemcy i inni. Proszę uczniów, **aby ocalić tę kulturę** od zapomnienia, o przynoszenie przedmiotów codziennego użytku, przechowywanych często na strychach, świadczących o zróżnicowaniu kulturowym. Proszę także, aby opowiadali o obyczajach, obrzędach, zwyczajach rodzinnych. Interesuje mnie także warstwa językowa – przysłowia, powiedzenia, frazy dotyczące obyczajowości i kultury Pomorza Środkowego; np. Wprowadzają po ubiorze, a wyprowadzają po rozumie.

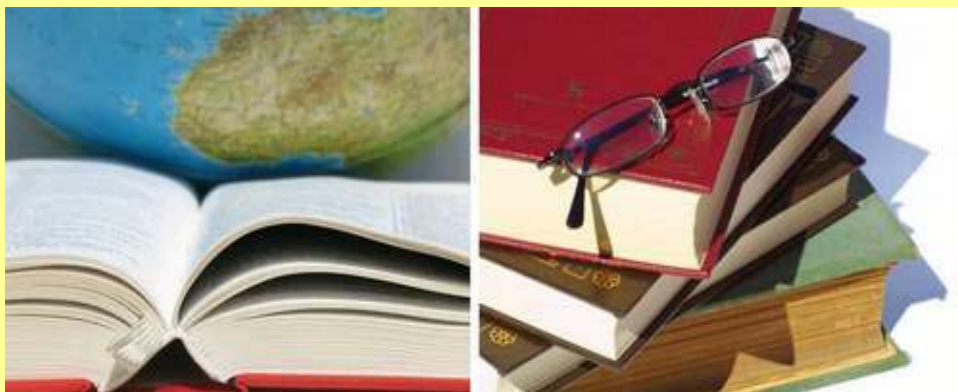
Jolanta Czechowska - ZS nr 7 w Koszalinie

Ciekawy wywiad:

Sławomir IWASIÓW (oprac.), „Książka była, jest i będzie”. Z prof. Krzysztofem Walczakiem (...) „Refleksje” 2013 nr 6, s. 6-7

Jest to rozmowa z prof. Krzysztofem Walczakiem, bibliotekoznawcą, regionalistą, wykładowcą Uniwersytetu Wrocławskiego i dyrektorem Książnicy Pedagogicznej im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu. Dotyczy znaczenia książki i czytelnictwa oraz przemian zachodzących w tym zakresie. Warto przeczytać!

Oto jedno z pytań tego wywiadu: *Umberto Eco twierdzi, że książka jest doskonałym wynalazkiem i trudno ją czymś zastąpić - nie da się przecież ulepszyć książki, podobnie jak nie da się ulepszyć łóżka. Oczywiście, można te przedmioty modyfikować, zmieniać choćby materiały, z jakich są wykonane. Jak Pan widzi przyszłość książki?*

Te ukochane książki (fot. www.gk24.pl)

„Książka była, jest i będzie. W różnych formach materialnych i niematerialnych nadal będzie służyć człowiekowi, nieoceniona jest bowiem wartość tego wynalazku i waga przekazywanej informacji. Zmiany postępować będą nierównomiernie w różnych dziedzinach literatury, i to jest rzecz pewna. Zawsze potrzebny pozostanie też bibliotekarz - przewodnik po bezkresach wiedzy. Lecz jako bibliofil wierzę, że długie jeszcze lata ludzi przyciągać będzie niezrównany zapach świeżo wydrukowanej książki, zapowiadający niezwykłą treść, a także nieodparty urok książki dawnej. Książkę, którą można otworzyć i przeczytać nawet wówczas, kiedy wyłączą prąd” (1). Wywiad warto przeczytać (Red.).

1. IWASIÓW S. (oprac.), „Książka była, jest i będzie”. Z prof. Krzysztofem Walczakiem... rozmawia Sławomir Iwasów. „Refleksje” 2013 nr 6, s. 6-7.

--> INNOWACJE I TWÓRCZOŚĆ W EDUKACJI

Twórczy nauczyciele w ofensywie

Wiadomo już, że wszystkie przedsięwzięcia Zarządu Krajowego Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych – mającego od 2004 roku swą siedzibę w Szczecinku – wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2013/14 będą uświetniały zbliżający się jubileusz X-lecia tej znanej w środowisku oświatowym organizacji pozarządowej. Stowarzyszenie działa na podstawie Statutu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, jego **prezesem jest prof. dr Leszek Pawelski**, wiceprezesem dr Marek Kazimierowicz a sekretarzem i rzecznikiem prasowym – Bogdan Urbanek. Honorowym Prezesem PSNT jest wybitny polski dydaktyk – prof. zw. dr hab. dr h.c. Kazimierz Denek z Poznania. Profesorską kadrę PSNT współtworzą także – prof. prof. Bogusław Śliwerski, Czesław Banach, Kazimierz Wenta, Marian Kopczewski, Jan Grzesiak, Pola Kuleczka, Halina Guła-Kubiszewska.

Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych **powstało w maju 2004 roku**, zjazd założycielski odbył się w Jeleniej Górze. Wśród członków PSNT są zarówno znani z wielu osiągnięć dydaktycznych, naukowych i badawczych profesorowie, nauczyciele akademicki, jak również nauczyciele wszystkich typów szkół oraz ośrodków i centrów doskonalenia nauczycieli, członkowie edukacyjnych zespołów zadaniowych Polskiej Akademii Nauk, eksperci MEN ds. awansu zawodowego nauczycieli, rzeczoznawcy i konsultanci wydawnictw edukacyjnych, autorzy podręczników, przewodników metodycznych dla nauczycieli, innowacyjnych programów autorskich. Do najbardziej prężnych ośrodków regionalnych zaliczane jest Pomorze Zachodnie i Środkowe, Wielkopolska, Dolny Śląsk, Małopolska, Kujawy. Twórczym nauczycielom szczególnie zależy na tym, by tworzyć **zespół najbardziej kreatywnych** przedstawicieli zawodu nauczycielskiego, rozwijać i doskonalić ich zawodowe umiejętności, tworzyć projekty służące rozwojowi edukacji i nauk pedagogicznych, upowszechniać twórcze doświadczenia nauczycieli nowatorów. Stąd też, zgodnie z wymogiem statutowym, do PSNT nie można się zapisać, jest się doń zapraszany.

W latach 2004 – 2006, wspólnie z metodykami byłego Miejskiego Zakładu Doskonalenia Nauczycieli Obsługi Szkół i Przedszkoli w Szczecinku, PSNT współtworzyło czasopismo „Vox Educandi”, na łamach którego wymieniano poglądy, dzielono się doświadczeniami nt. praktycznego funkcjonowania oświaty w Polsce i krajach UE. Ukazywało się ono w Szczecinku i miało zasięg ogólnopolski, na jego łamach wypowiadały się takie uznane autorytety naukowe i moralne jak m.in. – kard. Stanisław Dziwisz, profesorowie **Wincenty Okoń, Kazimierz Denek**, Czesław Banach, Bogusław Śliwerski, Bolesław Niemierko, Marian Kopczewski, Bernard Woltmann.

Od 2006 roku Zarząd Krajowy PSNT wydaje naukowe monografie. Najczęściej jest to zbiór autorskich tekstów z różnych środowisk od uniwersytetu do przedszkola, poświęconych dydaktyce i wychowaniu, metodyce kształcenia, ewaluacji i innowacjom w edukacji, innowacyjności, zajęciom pozaszkolnym i pozalekcyjnym itp. Dotychczas w oficynie wydawniczej PSNT ukazało się **11 wspomnianych monografii**. Ostatnią, która ukazała się na edukacyjnym rynku we wrześniu 2013 roku zatytułowano „O poprawę efektywności kształcenia”.

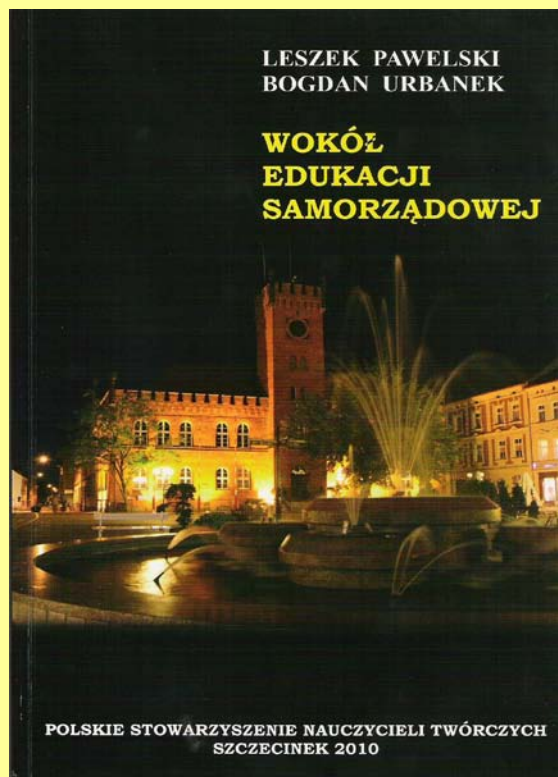
„O poprawę efektywności...” - okładka (fot. www.psnt.pl)

Twórczy nauczyciele w ofensywie - cd.

PSNT wchodzi w skład edukacyjnego krajowego zespołu konsultacyjnego, jego członkowie okresowo recenzują i opiniują akty prawne i propozycje programowe rządu i resortu edukacji narodowej (często krytycznie, choć jeżeli, to – konstruktywnie). Opiniowano m.in. podstawę programową nauczania w szkolnictwie podstawowym, gimnazjalnym i średnim, zmiany do Karty Nauczyciela, raport „Młodzi 2011”.

Leszka Pawelskiego i Bogdana Urbanka zaproszono także do prac **Zespołu Dydaktyki Ogólnej** działającego pod auspicjami Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN.

Twórczy nauczyciele rocznie publikują ponad tysiąc rozpraw, monografii, książek, raportów, analiz i artykułów. Od lat aktywnie uczestniczą w licznych konferencjach, seminariach i sympozjach naukowych poświęconych edukacji, m.in. Tatrzańskich Sympozjach Naukowych EDUKACJA JUTRA, Wielkopolskich Forach Naukowych EWALUACJA I INNOWACJE W EDUKACJI, Augustowskich Spotkaniach Naukowych EDUKACJA W DIALOGU I PERSPEKTYWIE.

„Wokół edukacji samorządowej” - okładka (fot. www.psnt.pl)

We wrześniu 2011 roku Zarząd Krajowy PSNT zainaugurował cykl ogólnopolskich konferencji naukowych EDUKACJA REGIONALNA – WOKÓŁ MAŁYCH OJCZYŹN, pierwsza z nich obradowała w Bornem Sulinowie i Szczecinku, jej współorganizatorem była Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum, wsparcia udzieliły również władze samorządowe Szczecinka, Bornego Sulinowa oraz powiatu szczecineckiego.

Rozpoczęto już przygotowania do kolejnej konferencji PSNT poświęconej regionalizmowi w nauczaniu, która uświetni X-lecie Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych, zaplanowane jesienią 2014 roku. Naukowo ubogaci je także jubileuszowa monografia oraz wystawa edytorskiego dorobku członków PSNT za lata 2004-2014. Zbliżający się jubileusz twórczych nauczycieli niejednokrotnie jeszcze będzie okazją do podsumowania zarówno ich dorobku, ale także szerokiej i wielopłaszczyznowej dyskusji nt. jakości i przyszłości polskiej oświaty.

Bogdan Urbanek - sekretarz Zarządu Krajowego, rzecznik prasowy PSNT

--> DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

Czy można odwrócić doskonalenie nauczycieli?

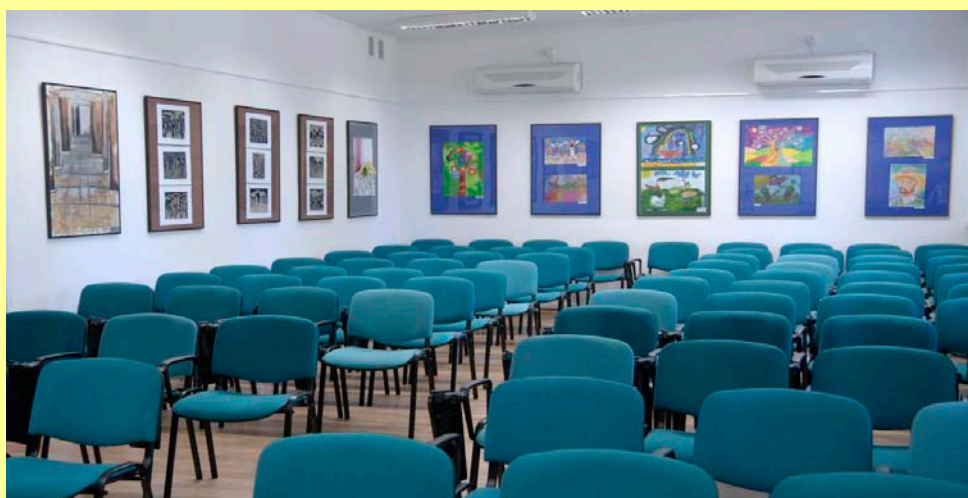
Doskonalenie osobiste i zawodowe jest nieodłącznie wpisane w nasz rozwój i pracę. Ma sens, gdy ściśle łączy się z motywacją, poczuciem autonomii, niezależności i osobistej wolności. Ważne są więc pytania:

- 1/ Jak w obecnych warunkach podnieść skuteczność naszego doskonalenia?
- 2/ Jak obudzić poczucie odpowiedzialności za siebie i swój rozwój?
- 3/ Jak w doskonaleniu nauczycieli wykorzystać walory „odwróconej lekcji - odwróconej edukacji”?

Dlaczego dydaktyka lubi różnorodność?

Dydaktyka badająca edukacyjne procesy i zjawiska ustala oraz proponuje stosowanie określonych zasad dydaktycznych oraz strategii działania. Jest ich sporo i mają różną wartość. Najważniejszą i chyba starą jak świat, jest **zasada różnorodności** treści i metod nauczania - uczenia się. Ważna jest też samodzielność i odpowiedzialność człowieka (ucznia, nauczyciela), którą niektórzy określają ideałem wychowania.

Doskonalenie wymaga odpowiedniej aktywności, nastawienia i zaangażowania się. Może przebiegać różnie, ale najważniejsze jest pogłębione rozumienie, że jest ono nieodłącznie wpisane w nasz **osobisty i zawodowy rozwój**, a od jego poziomu zależy skuteczność nauczycielskiej pracy. Ma prawdziwy sens, gdy ściśle łączy się z motywacją oraz poczuciem autonomii, niezależności i osobistej wolności. Ważne więc jest w obecnych warunkach podniesienie skuteczności osobistego i zawodowego doskonalenia nauczycieli oraz obudzenie ich poczucia odpowiedzialności za siebie i swój rozwój.

Miejsce szkoleń nauczycieli - wystawa plastycznych prac uczniów w Galerii CEN (fot. Arch. CEN)

Dlaczego dobrze jest zacząć od zaciekawienia?

Dobrze jest, ze względu na potrzebę osiągnięcia większego zaciekawienia uczniów tematem na początku lekcji, skupienia ich uwagi i myślenia, śmiało zaskoczyć ich czymś i odważnie **łamać dydaktyczne schematy**. Z pewnością dotyczy to także burzenia oświatowych i szkolnych paradoksów, aby uczenie się było ciekawe dla uczniów, a szkolenie motywujące dla nauczycieli. Chodzi przede wszystkim o skuteczne wywieranie wpływu na uczestników uczenia się, szkolenia.

Do osiągnięcia wysokiej aktywności uczących się potrzebne jest spełnienie różnych jej warunków. Pierwszym krokiem wydaje się być rozbudzenie ciekawości poznawczej i skupienie uwagi. Bo jeśli prawda jest, że danym tematem, problemem czy przedmiotem nauczania można zaciekawić każdego (patrz: „Biologią można zaciekawić każdego” (Sawiński 2012) - to z pewnością można to osiągnąć także na każdym innym przedmiocie nauczania, a także w pracy z nauczycielami. Stąd rodzące się też pytanie, dlaczego i jak można zaciekawić nauczycieli tematem szkolenia oraz doskonalenia się?

Czy można odwrócić doskonalenie nauczycieli? - cd.

Dokąd prowadzi nauczycielska samodzielność?

Dość popularna, a może modna, jest ostatnio idea „odwróconej lekcji”. Warto więc rozumieć sam termin „odwrócona lekcja - odwrócona edukacja” (odwrócona klasa, odwrócona szkoła) - kojarzy się dość różnie, ale przede wszystkim z odwróceniem czegoś do góry nogami. Dla zorientowanych w nowościach nauczycieli, „odwrócona lekcja” kojarzy się z interesującą edukacyjną innowacją XXI wieku, która wyraźnie **stawia na samodzielność uczenia się** i działania uczniów oraz **tworzenie własnych filmów**. Proponuje radykalnie zmienić styl organizowania szkolnego nauczania - uczenia się uczniów, burzy dotychczasowe reguły lekcyjnego działania i łamie tradycyjne schematy dydaktyczne.

Do istotnych więc problemów należy pytanie o sens i znaczenie tej odwróconej lekcji - odwróconej edukacji oraz możliwość jej wykorzystania w zawodowym doskonaleniu nauczycieli? Warto też zastanowić się, czy są realne możliwości zastosowania w szkole tej interesującej, ale i intrygującej strategii w edukacji oraz doskonaleniu nauczycieli.

Dokąd zmierza „odwrócona edukacja”? Stąd pytania:

- 1/ **Jak zorganizować odwrócone szkolenie (kurs, warsztaty) nauczycieli?**
- 2/ **Jak przeorganizować szkolenia nauczycieli, aby osiągnąć wyższą ich skuteczność i lepszą jakość?**
- 3/ **Jak i dlaczego wykorzystać zalety „odwróconej edukacji” w rozwijaniu samodzielności myślenia i działania nauczycieli oraz ich i odpowiedzialności?**
- 4/ **Dlaczego warto poznać, zrozumieć szanse zawarte w tej innowacji i jak je w praktyce sprawnie wykorzystać w szkolnym WDN?**

Akademia Khana - okładka książki (fot. www.edunews.pl)

Do istotnych więc problemów należy pytanie o sens i znaczenie tej odwróconej lekcji - odwróconej edukacji oraz możliwość jej wykorzystania w zawodowym doskonaleniu nauczycieli? Warto też zastanowić się, czy są realne możliwości zastosowania w szkole tej interesującej, ale i intrygującej strategii w edukacji oraz doskonaleniu nauczycieli.

--> Dokąd zmierza więc „odwrócone” doskonalenie nauczycieli? Warto odpowiedzieć na pytania:

- 1/ **Jak zorganizować odwrócone szkolenie (kurs, warsztaty) nauczycieli?**
- 2/ **Jak przeorganizować szkolenia nauczycieli, aby osiągnąć wyższą ich skuteczność i lepszą jakość?**
- 3/ **Jak i dlaczego wykorzystać zalety „odwróconej edukacji” w rozwijaniu samodzielności myślenia i działania nauczycieli oraz ich i odpowiedzialności?**
- 4/ **Dlaczego warto poznać, zrozumieć szanse zawarte w tej innowacji i jak je w edukacyjnej praktyce sprawnie wykorzystać w szkolnym WDN?**

Czy można odwrócić doskonalenie nauczycieli? - cd.

Dlaczego doskonalenie domaga się samodzielności?

Dydaktycznym problemem naszych szkoleń jest stosunkowo niska samodzielność i aktywność słuchaczy. W „odwróconej lekcji” występuje odwrócenie ról. To uczniowie przygotowują fragmenty lekcji, własne filmy i prezentacje oraz pokazują je na zajęciach. Popularyzuje potrzebę **tworzenia własnych filmów** i wykorzystywania otwartych zasobów Internetu. Edukacja, która ma być odwrócona, jest interesującą innowacją, którą warto poznać i wykorzystać w szkole i doskonaleniu nauczycieli. „Odwrócona lekcja” może być zbudowana tradycyjnie wg dydaktycznych schematów poszczególnych typów lekcji opisanych w dydaktyce: problemowej czy ćwiczeniowej, ale inaczej zorganizowana. Chodzi o znacznie większą aktywność, inicjatywność i samodzielność uczestników uczenia się (doskonalenia) podczas zajęć.

Doskonalenie domaga się odpowiednio wysokiej samodzielności nauczycieli, ich aktywności i zaangażowania się. Poziom zaś aktywności nauczycieli uczestników szkoleń jest różny. A przecież wiadomo od dawna, że poziom aktywności uczestników szkolenia warunkuje efekty ich uczenia się, doskonalenia czy też innych działań. Stąd pytanie, jak podnieść skuteczność form zawodowego doskonalenia nauczycieli? (Sawiński 2013).

-
1. KHAN S., *Akademia Khana. Szkoła bez granic*. Poznań: Wydaw. Media Rodzina, 2013.
 2. POLAK M., *Filozofia odwróconej klasy*. „Edunews.pl” - z 20.08. 2012.
 3. POLAK M., *Szkoła bez granic*. Edunews.pl - z 16.11.2013.
 4. SAWIŃSKI J. P., *Umiejętność samodzielnego uczenia się biologii. Część I*. Koszalin: Wydaw. CEN 1994.
 5. SAWIŃSKI J. P., *Biologią można zaciekać każdego*. „Biologia w Szkole” 2012 nr 4, s. 37-40.
 6. SAWIŃSKI J. P., *Doskonalenie nauczycieli a odwrócona lekcja*. Edunews.pl - z 11.12.2013.
 7. www.khanacademy.org.
 8. www.edukacjaprzyszlosci.pl/.

Julian Piotr Sawiński - Koszalin

O konkursie „Talent do niemarnowania”

Miło mi poinformować, że w ogólnopolskim konkursie Tesco dla Szkół – „Talent do niemarnowania” do walki o nagrody i wielkiej lekcji niemarnowania żywności przystąpiło ponad 6 000 uczniów. Przygotowali oni ponad 580 prac konkursowych – filmów, zachęcających do niemarnowania żywności. W tej chwili uczniowie i szkoły zachęcają wszystkich do ich oglądania oraz oddawania głosów, które pomogą wyłonić zwycięzców. W ten sposób rozpoczyna się wielka wspólna lekcja niemarnowania żywności, w której uczestniczyć może każdy internauta. Szczegóły w załączonej informacji prasowej oraz na stronie www.tescodlaszkol.pl, gdzie w zakładce www.tescodlaszkol.pl/galeria-filmow każdy internauta może dowiedzieć się więcej na temat zapobiegania marnowaniu żywności oraz wesprzeć wybrane szkoły w walce o cenne nagrody: m.in. 10 pracowni multimedialnych i 16 zestawów sprzętu do nowoczesnej szkolnej sali kinowej.

Zapraszamy do poinformowania czytelników o głosowaniu w konkursie Tesco dla Szkół - „Talent do niemarnowania” i możliwości wspierania uczniów w walce o wyposażenie szkół w najnowocześniejszy sprzęt oraz przyłączenia się do wspólnej lekcji niemarnowania żywności.

W razie pytań lub gdyby potrzebowali Państwo dodatkowych informacji i materiałów lub kontaktów do szkolnych opiekunów zespołów, serdecznie proszę o kontakt.

Jabłko (fot. www.Wikipedia.pl)

Maja Głuśniewska - Warszawa

Jubileuszowe obchody „Sprzątania Świata - Polska 2013” w SP nr 4 w Białogardzie

W roku 2013 obchodzono Jubileusz 20-lecia Akcji „Sprzątanie Świata – Polska” i Fundacji Nasza Ziemia. Aby uhonorować osoby i instytucje, które przez lata są w Sprzątaniu Świata, wykonują wspaniałą pracę, angażują i motywują innych, uczą, jak dbać o środowisko? - Fundacja Nasza Ziemia zaproponowała nadanie wydarzeniom organizowanym przez Szkołę Podstawową nr 4 w Białogardzie statusu wydarzeń jubileuszowych, traktując je i komunikując jako celebrację Jubileuszu Akcji. Jako partner jubileuszowej 20-tej akcji „Sprzątanie Świata – Polska”, otrzymaliśmy przywilej nadania imienia Drzewu Dwudziestolecia, które zostało posadzone podczas celebracji wydarzeń rocznicowych

Uczniowie SP 4 w Białogardzie podczas w czasie akcji (fot. Arch. J.G.)

20 września 2013 roku po raz dwudziesty uczniowie Szkoły Podstawowej nr 4 w Białogardzie okazali swoje zaangażowanie w ochronę środowiska dołączając do globalnej społeczności biorącej udział w kampanii „Sprzątanie Świata – Polska”. Tym samym dołączyli do grupy około 35 milionów wolontariuszy ze 130 krajów z całego świata biorąc **odpowiedzialność za przyszłość naszej Ziemi.**

Sadzenie dębu dziesięciolecia (fot. Arch. J.G.)

Jubileuszowe obchody „Sprzątania Świata - Polska 2013” w SP nr 4 w Białogardzie - cd.

Znając potrzeby lokalnego środowiska uczniowie klas VI b i VI c oraz Klubu Ekologicznego Fundacji Nasza Ziemia „Ekobiałogardziaki” porządkowali teren żwirowiska przy ul. Krakowskiej oraz lasek komunalny przy ul. Witkacego. W trakcie akcji zlikwidowali pięć nielegalnych składowisk odpadów. Wśród niepożądanych śmieci znalazły się części samochodowe, odpady komunalne, elektrośmieci, butelki plastikowe i szklane. W porównaniu z rokiem ubiegłym ilość odpadów była nieco mniejsza. Niestety na terenie żwirowiska wolontariusze stwierdzili **zanikanie rosiczki okrągłolistnej** – rośliny owadożernej, która w Polsce jest objęta ochroną gatunkową ścisłą.

26 września 2013 roku na terenie szkoły odbyła się celebracja wydarzeń jubileuszowych poprzez posadzenie dębu szypułkowego (jedno z dwudziestu drzew posadzonych na terenie Polski). Imię dla niego wybierali uczniowie klas I – VI, którzy uczestniczyli w konkursie na „Imię Drzewa Dwudziestolecia”. Laureatkami konkursu zostały Aleksandra Kubicka z klasy V a, Nikola Stachnik z kl. II b i Zuzanna Kurłowicz z kl. VI b, które nadały drzewu imię MIKOŁAJ, podając w uzasadnieniu nawiązanie do patrona szkoły Mikołaja Kopernika i jego dzieła, które zmieniło sposób postrzegania świata. Dąb ma symbolizować ważność codziennych wyborów każdego z nas **dla dobra środowiska naturalnego** i naszą gotowość do podejmowania skutecznych działań na rzecz ochrony białogardzkiej przyrody. Przy Drzewie Jubileuszowym umieszczona została tabliczka z opisem oraz znakami parterów, którzy wspierali nas podczas akcji. W promowaniu wydarzeń jubileuszowych uczestniczyli również zaproszeni goście z Urzędu Miasta Pani Elżbieta Piecuch i Pani Mariola Barcicka, z Nadleśnictwa Białogard – Pan Jacek Rożek, dyrektor szkoły – Pani Jolanta Pniewska, a także rodzice i uczniowie klas, z których wyłonieni zostali finaliści konkursu na „Imię Drzewa Dwudziestolecia”.

Uczennice SP nr 4 - laureatki konkursu (fot. Arch. JG)

--> SZKOLNA EDUKACJA EKOLOGICZNA

Jubileuszowe obchody „Sprzątania Świata - Polska 2013” w SP nr 4 w Białogardzie - cd.

Hasło tegorocznej akcji „**Odkrywamy czystą Polskę**” zainspirowało nas do kontynuacji działań jubileuszowych na ścieżce edukacyjnej w lesie komunalnym przy ul. Słonecznej. Baza dydaktyczna na terenie kompleksu leśnego, wzbogacona o tablice informacyjne dotyczące przyrody Natura 2000, pozwoliła nam na realizację zaplanowanych działań na łonie natury. Przystrojeni w kotyliony z logo akcji, z balonami, na których widniały hasła związane z ochroną przyrody oraz przygotowanymi przez uczniów transparentami, kolorowym korowodem przeszliśmy ulicami miasta na teren leśny. Uczniowie zostali zapoznani z elementami białogardzkiej przyrody przez leśnika Pana Jacka Rożka. Przeprowadzone zostały również działania na rzecz zachowania bioróżnorodności poprzez rozwieszenie, samodzielnie wykonanych przez dzieci, **10 budek lęgowych** dla tzw. dziuplaków. Sprzyjająca pogoda pozwoliła na grzybobranie, zabawy na świeżym powietrzu i ognisko z kiełbaskami. Ewaluacją zajęć był quiz przeprowadzony przez leśniczego, w którym wszyscy uczestnicy zostali nagrodzeni upominkami ufundowanymi przez Nadleśnictwo Białogard i Fundację Nasza Ziemia.

W ramach tegorocznej akcji podjęliśmy również działania związane ze zbiórką baterii i telefonów komórkowych, które zagrażają środowisku naturalnemu. Efektem zaangażowania uczniów jest zebranie ponad 400 kg baterii, ze sprzedaży których dochód zostanie przekazany na zwiększanie efektywności energetycznej placówek (poprzez wymianę starych sprzętów AGD, na energooszczędne) służących kształceniu i wychowaniu.

**KLUB EKOLOGICZNY
FUNDACJI NASZA ZIEMIA
„EKOBIĄŁOGARDZIAKI”
WZYWA SPOŁECZNOŚĆ
BIAŁOGARDU DO
ODEGRANIA SWOJEJ ROLI
W DBANIU O
ŚRODOWISKO
NATURALNE, KTÓRE
ZNAMY I BARDZO
CENIMY.**

**PODEJMUJĄC AKCJĘ
W NASZYM LOKALNYM
ŚRODOWISKU,
PRZYCZYNIAMY SIĘ DO
CZEGOŚ O WIELE
WIĘKSZEGO. JESTEŚMY
CZĘŚCIĄ GLOBALNYCH
STARAŃ, ABY CHRONIĆ
ZIEMIĘ DLA PRZYSZŁYCH
POKOLEŃ!**

Uczniowie SP nr 4 sprzątają swój świat (fot. Arch. J.G)

Serdecznie dziękuję Dyrektorowi Szkoły – Pani Jolancie Pniewskiej, wolontariuszom, partnerom szkoły – Nadleśnictwu i Urzędowi Miasta w Białogardzie, Fundacji Nasza Ziemia oraz Sponsorom i Rodzicom za współudział w obchodach. Dziękuję również Białogardzkiej Telewizji Kablowej za towarzyszenie nam podczas wydarzeń jubileuszowych i wsparcie ich promocji.

Jolanta Grębowska - koordynator akcji i opiekun Klubu Ekologicznego „Ekobiałogardziaki”

--> EDUKACJA PRZYRODNICZA W PRZEDSZKOLU

Projekt edukacyjny „Drzewa” w Przedszkolu Miejskim nr 10 w Kołobrzegu

Aby pobudzić aktywność poznawczą dzieci, kształtować umiejętność komunikowania się, zbierania informacji oraz pobudzenia twórczego myślenia nauczyciele z grupy VI Przedszkola Miejskiego nr 10 w Kołobrzegu, sięgnęli do metody pracy zwanej „metodą projektów” pod hasłem „Drzewa”. Jednym ze szczegółowych zagadnień tego projektu są „Pomniki przyrody oraz inne cenne drzewa”. We wrześniu rozpoczęliśmy cykl spotkań z przyrodą - drzewami, poprzez poznanie na terenie naszego miasta Kołobrzegu – „Pomników przyrody w 4 porach roku.”

Oznaczenie drzew w ogrodzie przedszkolnym (fot. Arch. PM-10)

Nasze działania to: odszukiwanie i obserwacja drzew po kształtach i wielkości liści, ich kolorze i owocach oraz szkicowanie ich wyglądu i odszukiwanie ich nazw w atlasie drzew. To także mierzenie grubości pnia, odnalezienie oznaczenia informującego o pomniku przyrody. To **wielozmysłowa obserwacja** poprzez wzrok, słuch, węch i dotyk, którą będziemy kontynuować zimą i wiosną. Tworzymy także na bieżąco mały atlas poznanych drzew w formie rysunków, zasuszonych liści i ich owoców oraz fotografii. Stworzyliśmy także galerię prac plastycznych wykonanych różnymi technikami nt. „Drzewa w lesie i jego mieszkańcy”.

Buk zwyczajny - pomnik przyrody (fot. Arch. PM-10)

Kolejne działanie to przeprowadzenie w kącie przyrody eksperymentu „sadzenie nasion drzew” do doniczek z ziemią i wodą. Są to owoce kasztanowca i dębu. Codzienna obserwacja i pielęgnacja nasadzeń do wiosny. Ustalenie dyżurów wśród dzieci i ich codzienna opieka.

--> EDUKACJA PRZYRODNICZA W PRZEDSZKOLU

Projekt edukacyjny „Drzewa” w Przedszkolu Miejskim nr 10 w Kołobrzegu - cd.

Wizyta eksperta – nauczyciela biologii - (babcia naszego wychowanka Mateusza) i rozwiązanie problemów:

1/ Dlaczego drzewa liściaste zrzucają liście przed zimą?

2/ Dlaczego drzewo iglaste nie zrzuci igieł przed zimą i jest zielone?

Następnie nastąpiło wspólne oznakowanie nazw drzew w naszym ogrodzie przedszkolnym i odszukanie ich w atlasie.

Końcowym naszym działaniem był wybór bajki o drzewach i jego mieszkańcach. Wybraliśmy Przygody krasnala Hałabały i jego przyjaciół mieszkających w lesie. Koordynowałam i towarzyszyłam dzieciom w przygotowaniu sceny leśnej w dekorację malowanych, wyklejanych przez nie drzew liściastych i iglastych, wycinaniu liści.

Rodzice zaangażowali się w wymyślanie i przygotowanie dzieciom strojów na występy.

Dzieci podczas zabawy w leśne ludki (fot. Arch. PM-10)

Wystawka dziecięcych prac z drewna (fot. Arch. PM-10)

Wizyta drugiego eksperta – przyrodnika - taty Kacpra, który opowiadał nam o wieku drzew i sposobach jego określenia. Wspólnie wyszukiwaliśmy przedmioty wykonane z różnych rodzajów drewna.

Jednym z celów było uświadomienie dzieciom potrzeby szanowania i oszczędzania kartek papieru, które otrzymujemy z przeróbki drewna.

W końcu nastąpił dzień improwizacji teatralnej pn. „Leśny teatr”. Wystąpiliśmy dla dzieci z przedszkola oraz swoich rodziców. Mali aktorzy w nagrodę otrzymali odznaki małego aktora oraz duże brawa od widowni.

Marzena Młeczko - Przedszkole Miejskie nr 10 w Kołobrzegu

Walentynki alternatywne, czyli „Kaziuki Wileńskie”

Pomysł na organizowanie jarmarków kaziukowych w przedszkolu wziął się z dwóch źródeł a właściwie pasji. Moją pasją jest historia, w tym również historia własnej rodziny, pasją mojej koleżanki Basi Kotowicz są tradycje ludowe, oraz ich reaktywacja na gruncie przedszkolnym. Moja rodzina pochodzi z rejonów Wileńszczyzny, dzięki rodzinnym wspomnieniom się fantastycznym zwyczajem obdarowywania się przez zakochanych piernikowymi serduszkami, które nabyć można było na Jarmarku Kaziukowym w Wilnie.

Analogia z obcymi kulturowo walentynkami, nasunęła się sama. Zamiast obchodzić komercyjne, amerykańskie walentynki, możemy zaproponować coś swojego i równie sympatycznego. Od kilku lat, więc demonstracyjnie ignorujemy walentynki, przygotowując się w tym czasie na Kaziuki. Przygotowania polegają na tym, że dzieci przygotowują piernikowe ciasteczka, potem z moją pomocą ozdabiają je kolorowymi pisakami do tortów. Następnie te cuda są pakowane w przeźroczysta folię i w końcu sprzedawane na specjalnym stoisku, przy dźwiękach wileńskich pieśni. Dochód ze sprzedaży serduszek przeznaczamy na upominki dla dzieci w zaprzyjaźnionych, polskich placówkach oświatowo-wychowawczych w rejonie Wilna. Część pieniędzy wydajemy na słodką niespodziankę dla dzieci, które włożyły trud w przygotowanie i sprzedaż serduszek. Przy okazji przygotowań dzieci zapoznają się z niektórymi sformułowaniami gwary kresowej.

Jestem bardzo zadowolona z tego właśnie przedsięwzięcia, bowiem z tego, co słyszałam, w Koszalinie, w którym przecież żyje wielu potomków tych, którzy musieli opuścić rodzinne strony na Litwie, tylko kościół parafialny pod wezwaniem Ducha Świętego, organizuje podobną akcję 4 marca w imieniny Kazimierza.

Wilno - zabytki (fot. www.latebra.org/)

Kaziukowe pochody i jarmarki organizowano w Wilnie praktycznie od 1636 roku. Rozpoczynały się zawsze w dniu św. Kazimierza, czyli 4 marca. Sprzedawano tu pierniki - serduszka, przebite strzałą, kupowane dla ukochanej w dowód przywiązania. Niektóre z nich były ozdobione zabawnymi lukrowanymi napisami - wyznaniem (oczywiście w gwarze wileńskiej) w stylu: "Kaziukowa serca daja, bo na złotnia mnie nie staja. Zapamiętaj sobie dzień, gdy ja mówił kocham cień", "Weronicia, moja życia, daj mnie igła, daj mnie nicia, a ja wezma serca swoja i przyszyja tam, gdzie twoja " lub dla odmiany: "Serca moja hyc na twoja - powiedz, czy ty będziesz moja?".

Walentynki alternatywne, czyli „Kaziuki Wileńskie” - cd.

Jarmarki te Wilnianie zawdzięczają świętemu Kazimierzowi, synowi Kazimierza Jagiellończyka i Elżbiety Rakuszanki, urodzonemu w 1458 roku na Wawelu. Kazimierz Jagiellończyk - syn był uczniem Jana Długosza, uczestniczył w wyprawach wojennych i spotkaniach dyplomatycznych w Malborku, był na Sejmie w Piotrkowie. Wiosną 1483 roku został wysłany na Litwę, gdzie pełnił funkcję podkanclerza, a przez dwa lata praktycznie sprawował władzę królewską. Był niezwykle nabożny i wykształcony. Zmarł w 1484 roku w Grodnie (obecnie Białoruś) w wieku lat 26. W 1602 roku został przez papieża wyniesiony na ołtarze. Był jednym z pierwszych świętych na Litwie, jest jej patronem. Szczątki św. Kazimierza złożone w srebrnej trumnie spoczywają w Katedrze Wileńskiej.

Warto dodać, że Kaziuki są jedynie elementem szerszego przedsięwzięcia łączącego się z programem autorskim, który funkcjonuje w naszym przedszkolu pt. „Tradycje ludowe”. Naszym zdaniem, bowiem promując wśród dzieci i rodziców dawną ludową kulturę polską, nie wolno zapominać o tych rejonach, które co prawda Polską być przestały, ale przez setki lat wniosły cenne elementy do kultury narodowej. Nie należy zapominać, że polska epopeja narodowa rozpoczyna się od słów „Litwo! Ojczyzno moja...”, a Polacy nie gęsi i swoje Kaziuki mają!

Cele:

- Umożliwienie dzieciom „dobrej zabawy” podczas przygotowywania serduszek;
- Umożliwienie dzieciom poczucia sprawstwa podczas przygotowywania, ozdabiania i sprzedaży serduszek. Ma swój konkretny wymiar, ponieważ pieniądze uzyskane ze sprzedaży są przeznaczane częściowo na „lody” dla dzieci, które robiły ciasteczka, a częściowo na drobny upominek dla dzieci z placówki na Litwie (w tym roku jest nim zbiór polskich baśni);
- Przeciwdziałanie zapominaniu tradycji i amerykanizacji kultury narodowej;
- Wzbogacenie programu „Tradycje ludowe”;
- Przypominanie rodzicom dzieci tradycyjnych formy obchodów „dnia zakochanych”, alternatywnych dla skomercjalizowanych, amerykańskich „Walentynek”;
- Propagowanie odrębności narodowej, która jest jednym przejawów wspólnoty narodowej i patriotyzmu.

Dzieci bardzo chętnie uczestniczą w wyrobie serduszek, samodzielnie przygotowują ciasto, mają swój udział w ozdobieniu serc i pakowaniu ich. Przy pomocy nauczycielki organizują stoisko na mini jarmark kaziukowy i pod okiem opiekuna sprzedają ciasteczka chętnym rodzicom. „Kaziukowy jarmark” na dobre wpisał się w kalendarz imprez przedszkola, rodzice chętnie kupują serduszka, z ich wypowiedzi wynika, że czekają na to i cenią sobie to przedsięwzięcie.

Dorota Klinkowska - nauczycielka Przedszkola nr 13 w Koszalinie

O dożynkach i wykopkach w Przedszkolu nr 13

Przedszkole nr 13 w Koszalinie od 20 lat kultywuje tradycje ludowe. Bazą działań jest program autorski „Tradycje ludowe”. Jest przeznaczony dla dzieci w wieku przedszkolnym i bazuje na kulturze z różnych regionów Polski (Czujko 2013). Oto relacja z udziału dzieci w dożynkach i wykopkach ziemniaków.

Dożynki kończą żniwa

Dożynki kończą żniwa, czas najbardziej wytężonej pracy na wsi zarówno dawniej jak i dziś. To czas dziękczynienia za plony i wdzięczności za obfitość darów przyrody, jak również czas przygotowania się do zimy. Kiedy żniwa dobiegały końca dziewczęta plotły z kłosów piękny wieniec – koronę, przybierały go kwiatami i wstążkami dla najlepszej żniwiarki, zaś dla najlepszego żniwiarza przygotowywały pęczek z kłosów zwany „pępkiem”.

W dożynkach brała udział cała wieś - starzy, młodzi, dzieci. Żniwiarze wcześniej zamawiali najlepszych muzykantów, bo żadne dożynki nie mogły obyć się bez muzyki i tańców. W umówionym dniu żniwiarki i żniwiarze, wszyscy odświętnie ubrani, z wieńcem i śpiewem udawali się korowodem do najstarszego lub najbardziej znaczącego gospodarza we wsi na wspólne świętowanie. Wieniec, symbol obfitości i urodzaju, niosły najlepsze żniwiarki i żniwiarze, którzy właśnie tego dnia cieszyli się największym uznaniem i stawali się bohaterami święta dożynkowego. Potem rozpoczynała się uczta z muzyką i tańcami, która bardzo często trwała aż do rana (Hryń-Kusnierek i in. 2000).

Dzieci Przedszkola nr 13 podczas dożynkowego przedstawienia (fot. Arch. P-13)

--> EDUKACJA REGIONALNA - PRZEDSZKOLNA

O dożynkach i wykopkach w Przedszkolu nr 13 - cd.

Dożynkowe przedstawienie

Przedszkolne przedstawienie dożynkowe poprzedzone jest wizytą u zaprzyjaźnionego rolnika, obserwacją prac w polu, spotkaniem w muzeum połączonym z opowiadaniem przewodnika o dawnych zwyczajach, słuchaniem, śpiewaniem piosenek i przyśpiewek oraz zabawami i tańcami ludowymi dotyczącymi żniw i dożynek. Piosenki i tańce są najpełniejszym wyrazem odczuć i doświadczeń człowieka, zarówno religijnych jak i poznawczych. Dzieci przygotowując uroczystość budują jedność poprzez wspólne świętowanie, poznają zwyczaje i obrzędy związane z tym świętem. Oczywiście, pamiętać należy, że przedszkolne dożynki przystosowujemy do swoich potrzeb i nieco je modyfikujemy, lecz treści przekazywane przyczyniają się do trwania kultury i tradycji, do poznania „małej ojczyzny” i naszej zależności od sił natury. W czasie uroczystości gospodarzem jest dyrektor przedszkola, która odbiera dożynkowe plony i wieńce, dzieli chleb..., podczas kiedy dzieci śpiewają: „*My z orkiestrą, śpiewaniem, chlebem, solą przybywamy. Z pierwszym chlebem z urodzaju, podziel chleb ten gospodarzu. Uwiliśmy wieniec z żyta, jest w nim jęczmień, owies i pszenica. A na wierzchu z kłosów lalka, przy niej kogut skubie ziarnka*”. Zawsze dysponujemy wieńcem dożynkowym przekazywanym przeważnie przez koła gospodyń z okolicznych wsi.

Dzieci Przedszkola nr 13 podczas dożynkowego przedstawienia (fot. Arch. P-13)

Wycieczka do skansenu chleba

Dożynki są wspaniałą okazją, aby wybrać się na wycieczkę do skansenu chleba w Ustroniu Morskim, w czasie której dzieci zapoznają się ze sposobem wypieku chleba. Zaczynają od mielenia mąki, później wyrabiają ciasto, z którego formują różnego kształtu chlebki i bułeczki. Przygotowane pieczywo jest wypiekane w starym piecu, a dzieci mogą przyglądać się całemu procesowi. W czasie oczekiwania na upieczone produkty słuchają historii młynarstwa i piekarnictwa, oglądają stare sprzęty i narzędzia zgromadzone w chacie. Na koniec zjadają samodzielnie wyrobione chleby i bułki oraz degustują różne rodzaje pieczywa.

O dożynkach i wykopkach w Przedszkolu nr 13 - cd.

Jesienią rozpoczynają się zbiory

Jesienią rozpoczynają się zbiory: kopanie ziemniaków, później buraków, wrywanie rzepy i cebuli, wycinanie brukwi i kapusty. W czasie wykopów na polu gromadziła się cała wieś. Ogrom prac wymuszał wzajemną pomoc, ponieważ należało się spieszyć przed przymrozkami. Prace umilano i ułatwiano sobie piosenkami. Pieśni wyznaczały rytm pracy, w naturalny sposób pomagały organizować wyznaczone dla poszczególnych grup zadania. Starsze dzieci pracowały razem z dorosłymi, natomiast młodsze miały swoje stałe zajęcia: dziewczynki pasionkę, czyli pasanie gęsi, chłopcy zaś paśli konie. Dzieci, bowiem były częścią społeczności i miały konkretne obowiązki. Były to bardzo trudne i odpowiedzialne zadania. Należało pilnować zwierząt, aby nie weszły w szkodę, żeby miały trawę i wodę, aby żadne też nie zaginęło. Kiedy dokuczały chłody, dzieci rozgrzewały się bawiąc się w różne gry i gonitwy. Największą jednak rozrywką było pieczenie na polu ziemniaków (Gorzechowska i in. 1997).

Dzieci słuchają opowiadań

W przedszkolu, dzieci w zależności od wieku: słuchają opowiadań, oglądają ilustracje, poznają piosenki, gry i zabawy, które towarzyszyły dzieciom i dorosłym w czasie prac polowych, takich jak „Pod Jadamową miedzą”, „Oj wielka nas gromada”, „Koniki, koniki”, „Czyjaż to gąsiec”, „Czyjaż to gąsiec”. Należy zwrócić uwagę na teksty tych piosenek. Są naiwne i rubaszne, ale niektórych wyrażen gwarowych dzieci nie rozumieją. Jest to poetyckość autentyczna i warto ukazać dzieciom jej piękno, pamiętając o wyjaśnieniu znaczenia niezrozumiałych słów, nie spiesząc się jednak zbyt. Dzieci mają zdumiewającą łatwość w nadawaniu znaczeń słowom wynikający z kontekstu.

Przedszkolaki poznają ciężką pracę

Nasze pięcioletki i sześciolatki uczestniczą w tradycyjnych wykopkach u zaprzyjaźnionego rolnika, który jest dostawcą ziemniaków dla naszego przedszkola. Jest to dla nich wspaniała zabawa, ale nie tylko. Poznają, bowiem warunki, w jakich dawniej ludzie pracowali, jakim sprzętem się posługiwali, doświadczają, jaka to ciężka i wyczerpująca praca. Porównują też sprzęt dawny oraz jaki jest używany dzisiaj przez rolników. Dzieci zbierają ziemniaki z wielkim zaangażowaniem, ile sił. Nazbierane ziemniaki trafiają później do naszej placówki i po odpowiednim przygotowaniu w przedszkolnej kuchni są zjadane przez samych zbieraczy.

Dzieci Przedszkola nr 13 podczas wykopków ziemniaków (fot. Arch. P-13)

O dożynkach i wykopkach w Przedszkolu nr 13 - cd.

Na zakończenie wykopków ognisko

Zakończeniem wykopków jest ognisko rozpalane na polu, w czasie którego dzieci pieką kielbasy, a w popiele oczywiście ziemniaki. Czekając cierpliwie na upieczone ziemniaki czas umilamy sobie opowiadaniem przeróżnych legend i anegdot o ziemniaku, śpiewaniem poznanych wcześniej piosenek oraz zabawami, w które bawiły się dzieci w dawnych czasach: „Gąski, gąski do domu”, „Jawor, jawor”, „Gonitwa” i wiele innych. Chrupiące i gorące ziemniaki wszystkim smakują a dodatkiem do nich jest upieczona kielbaska.

Na wykopkach: Dzieci posilają się zmęczone po pracy (fot. Arch. P-13)

Myślę, że uczestnictwo w tego typu wydarzeniu jest dla dzieci wielkim przeżyciem, czego dowodem są ich wypowiedzi i rysunki, ale także sprzyja ono poznaniu dawnych zwyczajów związanych z pracą w polu, a nade wszystko uczy szacunku do pracy.

-
1. CZUJKO B., *Ludowa trzynastka*. www.cen.edu.pl - Publikator nauczycielski, 2013.
 2. GORZECZOWSKA J., KACZURBINA M., MIKLASZEWSKI L., *Od jesieni do lata*, Warszawa: WSiP 1997, s. 100.
 3. HRYŃ-KUSMIEREK R., ŚLIWA Z., *Encyklopedia tradycji polskich*, Warszawa: Wydaw. Podśiedlik, Raniowski i Spółka, 2000, s. 83-89.
 4. KOTOWICZ B., *Wykopki w Przedszkolu nr 13*. www.cen.edu.pl - Publikator nauczycielski, 2013.

Barbara Kotowicz - nauczyciel dyplomowany Przedszkola nr 13 w Koszalinie

--> **DOSKONALENIE UMIEJĘTNOŚCI**

Ciekawa książka: Anna BRODOWSKA, Aleksandra KUŁAKOWSKA, Blandyna MIROŚLAWSKA i in., *Doskonalamy warsztat pisarski w gimnazjum. Scenariusze lekcji, ćwiczenia, testy*. Warszawa: Wydaw. RAABE, 2012, wyd. I

Autorki

Autorkami publikacji są: Anna Brodowska, Aleksandra Kułakowska, Blandyna Mirosławska, Halina Ponikowska, Mirela Sobieralska, Małgorzata Zych. W pracy prezentują swoje ABC doskonalenia pisarskiego warsztatu ucznia gimnazjum. A może też samego nauczyciela? Nauczyciele pewnie znają podobną pracę Małgorzaty Zych i Blandyny Mirosławskiej (6), wydaną już wcześniej z 2 scenariuszami lekcji o uczeniu poprawnego pisania.

Bogactwo treści

Bardzo dziś potrzebne jest akcentowanie w szkole nauki ładnego mówienia i pisania, bo: *Szkoła potrzebuje ładnego mówienia*. Artykuł o takim tytule jest w magazynie „SEDNO - Magazyn Dyrektora Szkoły” z 2009 r. (1). Warto sobie przypomnieć, dlatego jest to tak ważne. Trzeba zabiegać, aby nasz język, w szczególności nauczycieli, był giętki, klarowny, piękny i precyzyjny (2). Wartością natomiast książki pt. *Doskonalamy warsztat pisarski w gimnazjum. Scenariusze lekcji, ćwiczenia, testy* jest akcentowanie potrzeby rozwijania kompetencji pisania. Zgodnie z treścią tytułu zawiera ona:

- 1/ 9 scenariuszy lekcji, których celem jest doskonalenie pisania,
- 2/ ćwiczenia rozwijające pisarski warsztat,
- 3/ testy sprawdzające dla uczniów, przygotowane w taki sposób, jak zadania egzaminu gimnazjalnego (3,4).

Cele publikacji

Celem głównym przygotowanej dla nauczycieli gimnazjów publikacji (ss. 120) jest pomoc w doskonaleniu pisarskiego warsztatu. Podpowiada ona, jak pisać żywo i barwnie, a jednocześnie poprawnie stylistycznie? Pomoże przeprowadzić ciekawe lekcje o: wyrazach nacechowanych emocjonalnie, związkach frazeologicznych i ich źródłach, i o różnych stylach wypowiedzi.

Dobre rady i pomoc

Dobrze jest umieć ciekawie i żywo pisać. To istotna kompetencja nauczycieli. Sporo ciekawych wiadomości o pisaniu jest na stronie - www.pasjapisania.pl (5). Publikacja ww. przyda się nie tylko do organizowania ciekawych lekcji języka polskiego w gimnazjum, ale samym nauczycielom pragnącym ładnie pisać i doskonalić swoje zawodowe umiejętności. Bo przecież, choć ładne, poprawne pisanie jest swoistą sztuką, to można się jej nauczyć.

Edukacyjny priorytet

Edukacyjnym priorytetem powinno być uczenie i doskonalenie umiejętności pisania po polsku na każdym etapie kształcenia. Bo pewnie w każdej dziedzinie sztuki, również w twórczości literackiej ważny i potrzebny jest talent, ale bardzo nielicznym tylko talent wystarczy. Większość musi go odkryć i rozwinąć ucząc się pisarskiego rzemiosła. Często tylko po to, żeby poznane zasady i reguły łamać i wykorzystywać na swój sposób (5).

--> **Książkę warto poznać i wykorzystać! (JPS)**

1. SAWIŃSKI J. P., *Szkoła potrzebuje ładnego mówienia*. „SEDNO - Magazyn Dyrektora Szkoły” 2009 nr 5, s. 63.

2. SAWIŃSKI J. P., *O języku giętkim i precyzji słowa*. „SEDNO - Magazyn Dyrektora Szkoły” 2011 nr 9, s. 32-33.

3. www.edupress.pl - z 30.08.2013.

4. www.raabe.com.pl

5. www.pasjapisania.pl/warsztaty.aspx

6. ZYCH M., MIROŚLAWSKA B., *Doskonalamy warsztat pisarski. Gimnazjum*. Warszawa: Wydaw. Raabe, 2010.

Lidia NOWOSAD, „O jedną łzę mniej” - tomik poezji

Książka nosi tytuł "O jedną łzę mniej" i jest zbiorem wierszy o treści filozoficzno-religijnej, napisanych pod wpływem natchnień i osobistych emocjonalno-duchowych doświadczeń, które przesłałam w życiu, szczególnie w trudnych jego okresach, związanych z odchodzeniem bliskich osób. Chciałabym się nimi podzielić z ludźmi i przekazać im swoją ufność i wiarę, a także wzbudzić ją w czytelnikach... Bo dzielone dobro pomnaża się, a dzielone cierpienie staje się łżejszym.

Wiersze są uniwersalne, niosą przesłania i wskazują cel, do którego każdy pielgrzymuje niezależnie od tego, czy jest wielkiej wiary, małej czy jest jej całkowicie pozbawiony. Treść wierszy dotyczy każdego z nas, bo nie ma ludzi, którzy by nie doświadczyli cierpienia, rozłąki z bliskimi i tęsknoty za szczęśliwym życiem w trudnych jego chwilach.

Całość składa się z dwóch części zatytułowanych kolejno: "... a łzy płyną jak rzeka" i "...osusz Panie choć jedną łzę". Druga część zawiera wiersze religijne (m.in. modlitwy, pieśni). Tomik wydało Wydawnictwo KryWaj Krystyna Wajda w Koszalinie w listopadzie 2013 r., w nakładzie 100 egzemplarzy.

Okładka publikacji (fot. www.facebook.pl)

--> Oto kilka wierszy z niego pochodzących:

Nie poddawaj się smutkowi

Nie poddawaj się smutkowi
otrzyj płynące łzy
znów zaświeci jasne słońce
nastaną pomyślne dni

smutek to marny doradca
odbiera moc
patrz
wstaje kolejny dzień
minęła bezsenna noc

Droga życia

Pozostać w Edenie
nie mogliśmy
choć pragnęliśmy
cudownej bytności

owoc miłości
skusił skrycie
sięgnęliśmy po niego
by go zakosztować

od tej pory
z nieba
strąceni
pielgrzymujemy...

Utracone skrzydła

Ktoś ukradł nam skrzydła
a może zgubiliśmy je
wraz z niewinnością
dzięki nim
szybowaliśmy
na szczyty marzeń
wznosiliśmy się ponad
pułap nieba
czuliśmy się wolni jak ptaki
jak będziemy bez nich żyć
szybować ku słońcu
ku nowym marzeniom
a może z woli Bożej
straciliśmy je
by nie powtórzyć losu Ikara

Lidia Nowosad - Koszalin

--> KONKURS DLA NAUCZYCIELI

OFERTA DLA NAUCZYCIELI WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

- JAK INSPIROWAĆ UCZNIÓW DO NAUKI I NAUCZYCIELI DO INNOWACJI? - konkurs na rok szkolny 2013/2014

W czerwcu br. redakcja portalu Edunews.pl zorganizowała ogólnopolską konferencję pn. Inspir@ce 2013 dla nauczycieli i organizatorów edukacji. Inspiracja jest zbyt ważna, aby pozostawić ją samym uczniom. Trzeba ich inspirować do rzetelnego uczenia się i nauczycieli do innowacji skierowanych na osiągnięcie lepszych wyników nauczania. Jak to robić w szkole, przedszkolu, placówce oświatowej?

--> Cele konkursu

1. Zachęcenie do dzielenia się doświadczeniami i dobrą praktyką.
2. Poszukiwanie dobrych strategii inspirowania uczniów do uczenia się.
3. Prezentowanie innowacyjnych, ciekawych pomysłów nauczycieli i szkół.
4. Inspirowanie do pracy nad poprawą jakości kształcenia.

--> Warto przedstawić innym swoje pomysły i efekty szkolnych działań. Zachęcamy nauczycieli do dzielenia się swoim dorobkiem i doświadczeniem w inspirowaniu uczniów do nauki oraz nauczycieli do podejmowania innowacji.

Zapraszamy do udziału w konkursie!

Co tu robić?

(fot. www.glos.pl)

Inspirować, bo:

- **Słaby nauczyciel – opowiada.**
- **Dobry nauczyciel – wyjaśnia.**
- **Bardzo dobry nauczyciel – demonstruje.**
- **Genialny nauczyciel – inspiruje.**
- → (William Arthur Ward)

Adresaci - nauczyciele szkół i placówek oświatowych województwa zachodniopomorskiego.

Termin - Prace pisemne można nadsyłać **do końca marca 2014** roku do CEN, ul. Ruszczyca 16, 75-654 Koszalin, lub na e-pocztę redakcji „Nauczycielskiej Edukacji” – jps51@tlen.pl.

Nagrody – Ciekawsze fragmenty prac zostaną opublikowane w „Nauczycielskiej Edukacji” lub wydane drukiem w „Wydawnictwie CEN” w postaci broszury. Przewiduje się nagrody książkowe i albumowe. (JPS - CEN)